

Hospital de Calaf

Calaf

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: Carrer de Xuriguera 13. 08280 Calaf
Emplaçament: Es troba al final del carrer de Xuriguera, als peus del Castell de Calaf.
Alçada: 698

Coordenades:

Latitud: 41.7334
Longitud: 1.50995
UTM Est (X): 376082
UTM Nord (Y): 4621249

Classificació

Número de fitxa: 08031 - 11
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Conjunt arquitectònic
Estil / època: Modern
Segle: XVI-XVII
Estat de conservació: Bo
Protecció: Legal
Observacions protecció: BCIL
Número inventari: IPA: 4290
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat: Pública
Titular: Ajuntament de Calaf
Autoria de la fitxa: Jordi Seró i Ferrer. IN SITU Patrimoni i Turisme
Data de registre de la fitxa: dt., 24/11/2015 - 01:00

Descripció

Als peus del castell de Calaf, i adossat a la muralla, hi trobem l'antic hospital de Calaf. Es tracta d'un edifici amb certa monumentalitat, de grans dimensions, i diferents cossos, fruit de diferents ampliacions i restauracions al llarg del temps. Part d'aquest conjunt, està format per la capella del Carme i una torre de la muralla.

Consta de planta baixa i tres plantes de pis des de la façana que dona al carrer del Carme, i planta baixa i dues plantes de pis des de la façana del carrer Xuriguera. Això es deu al desnivell existent entre aquests dos carrers. Es caracteritza per carreus de pedra irregular en disposició horitzontal en la majoria de façanes, i alguna amb l'afegit que es troba arrebossada, com seria la façana d'ingrés ubicada al carrer Xuriguera. L'accés original es caracteritza per un portal adovellat de mig punt, part d'ell absorbit quan es va construir la capella annexa. Amb la construcció de la capella, es va aprofitar per cobrir l'espai de l'entrada restant l'accés sota cobert, donant lloc a una gran entrada amb arc rebaixat amb carreus ben treballats i imposta ben marcada. A sobre d'aquest accés trobem una obertura que reproduceix amb fidelitat l'esquema constructiu de l'accés inferior.

La resta de façanes visibles, aprofiten l'antiga muralla i una torre d'aquesta. En el tram de muralla, l'orientat al carrer del Carme, s'observen diferents finestres repartides en diferents nivells, i a la part inferior, dues entrades amb brancals i llinda de pedra, una d'elles amb un arc de descàrrega ben visible.

A l'interior no s'observen elements d'interès, exceptuant l'escala que tot i no ser l'original (possiblement és del segle XIX), la seva estètica contrasta amb la resta de l'interior d'obra, fruit d'una rehabilitació recent.

Observacions:

(Cont història): Acabada la Guerra Civil, el col·legi fou dirigit per germanes del «Beateri de Santa Caterina de Siena» de Vic (que més endavant (1961) s'uní amb les germanes Dominiques), fins al 1968 en que s'inaugura el nou col·legi del carrer Pius Forn. Després de ser col·legi femení, l'antic Hospital exercí funcions d'habitatge per a vilatans fins que el 1994 l'Ajuntament en prepara un projecte de rehabilitació per a convertir-lo en Centre Cívic i Escola Municipal de Música i Dansa.

Història

Era conegut com Hospital de Sant Francesc d'Assís (la seva primitiva capella era dedicada a aquest sant). És una de les fundacions més antigues de Calaf: ja existia abans del 1559. Sabem que el va fundar un benefactor anònim fill de Calaf (segons una relació del 1661, quan Mn. Jaume Sola hi va fer una nova dotació econòmica). En aquell temps es regia per una junta de prohoms presidida per un eclesiàstic i tenia l'obligació, imposada pel fundador, d'acollir els malalts i vells de la vila, amb preferència pels del llinatge del fundador i del dotador; després d'aquests, també havia d'acollir els pobres vianants i peregrins que hi passessin.

Situat a peu de camí, en un lloc de pas com era l'entrada principal de la vila emmurallada, l'Hospital, tot i ser una fundació privada i vinculada a l'Església, exercia tasques de beneficència, hostalatge i refugi per acollir vianants, i tenir cura de malalts, pobres, gent gran i peregrins que hi podien descansar, dormir o, simplement, menjar. Tot això en un context, els segles XVI-XVII, amb una població delmada pels flagells de pesta, guerres i conflictes socials (bandolerisme), que convertien camins i cruïlles en llocs veritablement perillosos, i amb una gran massa de marginats socials i de pagesos pobres; (segons el cens de 1626, fet amb motiu de les Corts Generals, Calaf tenia 214 cases: amb un total de 1097 habitants). L'Hospital tingué un màxim de tres o quatre persones (hospitalers) que en tenien cura, les quals rebien un sou que provenia de la junta de prohoms.

Durant el 13 i el 14 d'octubre de 1685 -dos anys abans de la terrible plaga de llagosta, el visitador episcopal

fa un seguit d'anotacions al voltant de la vila: el motiu és una visita pastoral a l'actual església de Sant Jaume de Calaf (1639) que substituï l'antiga capella de Sant Miquel (1356) ubicada al mateix lloc. El visitador confirma l'existència d'un hospital a la vila. Segons la Topografía médica de Calaf (1904), el 1716, Ramon Susanna i Francesc Felip responen les preguntes del Reial Cadastre (un nou impost derivat del Decret de Nova Planta de Felip V) per avaluar la riquesa de la vila. La pregunta 21 diu: «Cuántos hospitales (hay en Calaffi» La resposta és: «Uno en donde se recogen los pobres enfermos, peregrinos y otros desualidos. »

El 1780, el bisbe de Vic, Antonio Manuel de Artalejo, amb motiu de la visita pastoral realitzada el mateix any, escriu quelcom curiosíssim en l'anomenat «Plan General del Obispado de Vique»: «Esta villa (Calaf) es paso frecuentísimo de contrabandistas los que nunca paran.»

L'any següent, el 1781, es produeix la caiguda de l'església de Sant Pere del Castell, perjudicant els murs de l'Hospital i de la seva capella de Sant Francesc, la qual cosa féu necessari de refer part de l'Hospital i de la volta de la seva capella (1783).

El cens de 1787, conegut com a «cens de Floridablanca», ens informa que Calaf tenia 1314 habitants i que l'Hospital de Sant Francesc d'Assis, que estava a cura dels seus administradors, tenia 8 malalts i 2 malaltes. Per últim, el 1788, Francisco de Zamora, funcionari i viatger il·lustrat espanyol, passa per la vila de Calaf i la descriu així: «Se coge vino y trigo y la agricultura está en muy buen estado, siendo así que no hay labradores de oficio sinó que lo son los menestrales. El hospital, pobre.»

L'Hospital fou novament restaurat el 1884 i ocupat per religioses Carmelites de la Caritat (congregació fundada a Vic, l'any 1826, per Joaquina de Vedruna i Vidal) que el convertiren en un col·legi per a nenes. Llavors la seva capella es dedica a la Mare de Déu del Carme. Les germanes carmelites hi romangueren fins al 1936.

Recollim, encara, el testimoni del Dr. Llorens (1904) sobre l'Hospital: «Anexo a la Escuela de las monjas, no sirve hace muchos años, porque la beneficencia domiciliaria lo suple perfectamente. ¡Dichosos los pueblos que no necesitan hospital!»

Bibliografia

ARQUEOANOIA, S.L.. Memòria històrico-constructiva dels edificis de l'antic hospital de Calaf.

